

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Γενική Γραμματεία Εταιρικού Συμφώνου Περιφερειακής
Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)

Ειδική Υπηρεσία Κρατικών Ενισχύσεων και
Χρηματοδοτικών Εργαλείων (ΕΥΚΕ-ΧΕ)

ΕΥΚΕ-ΧΕ: 1419

Ταχ. Δ/ση: Νίκης 10, 3ος όροφος,
10563, Αθήνα
Πληροφορίες: Νίκος Γαβαλάς
Τηλέφωνο: 210 3742054
Email: stateaid_unit@minfin.gr

Προς: Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
Προγράμματος «Πελοποννήσου»
Αλ. Σούτσου 35 τ.κ.22132 Τρίπολη
e-mail: info@eydvelop.gr
ktourlouki@mou.gr

Θέμα: Διατύπωση γνώμης για ζητήματα κρατικών ενισχύσεων σχετικά με την Πρόσκληση με τίτλο «Ανάπτυξη και προβολή των πολιτιστικών πόρων της περιοχής ΒΑΑ Κορίνθου - Λουτρακίου»

σχετ.: Το με α.π.328797/29.10.2025 έγγραφο της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος «Πελοπόννησος» (Αρ.πρωτ. ΥΠΕΘΟΟ 187886 ΕΙ 29.10.2025/ΕΥΚΕ-ΧΕ 1419).

Σε συνέχεια του ανωτέρω σχετικού εγγράφου της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος «Πελοπόννησος», στο οποίο επισυνάπτεται το σχέδιο Πρόσκλησης με τίτλο «Ανάπτυξη και προβολή των πολιτιστικών πόρων της περιοχής ΒΑΑ Κορίνθου - Λουτρακίου», για το οποίο ζητούνται οι απόψεις της Υπηρεσίας μας αναφορικά με το θεσμικό πλαίσιο των Κρατικών Ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σημειώνονται τα εξής:

1. Σύμφωνα με το περιεχόμενο του σχεδίου Πρόσκλησης το αντικείμενο του έργου περιγράφεται ως εξής:
«Στο εγκεκριμένο Πρόγραμμα Πελοπόννησος 2021-2027 στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου RSO5.1 προβλέπεται η χρηματοδότηση σχεδιασμού και εφαρμογής τεσσάρων (4) Στρατηγικών ΟΧΕ-ΒΑΑ (ΣΒΑΑ). Μία εξ' αυτών αφορά στους Δήμους Κορινθίων και Λουτρακίου – Περαχώρας - Αγίων Θεοδώρων. Όραμα της εγκεκριμένης Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης των Δήμων Κορινθίων και Λουτρακίου – Περαχώρας - Αγίων Θεοδώρων αποτελεί «η δημιουργία μιας περιοχής συνεργασίας όπου η ένωση δύο δήμων υπερβαίνει τα όριά τους, ενισχύοντας ένα ανθεκτικό, βιώσιμο και χωρίς αποκλεισμούς αστικό περιβάλλον. Το κοινό όραμα είναι να δημιουργηθεί ένα μοντέλο αστικής ανάπτυξης που να βασίζεται στην καινοτομία, τιμώντας ταυτόχρονα την κληρονομιά και την ποικιλομορφία των δήμων με βασική προϋπόθεση την προστασία του περιβάλλοντος». Η ανάδειξη της περιοχής ως Αναγνωρίσιμου Τουριστικού Προορισμού αποτελεί έναν από τους Στρατηγικούς Στόχους της ΣΒΑΑ. Στο πλαίσιο του παραπάνω Στρατηγικού Στόχου προβλέπεται η υλοποίηση της Δράσης 5.ι.ΚΛΟ.2 η οποία στοχεύει στην ενίσχυση της τουριστικής ελκυστικότητας της περιοχής μέσω της αξιοποίησης φυσικών και πολιτιστικών πόρων, καθώς και της προώθησης της τοπικής κληρονομιάς. Η παρούσα πρόσκληση αφορά στην υλοποίηση της εν λόγω δράσης, μέσω των κατωτέρω περιγραφόμενων πράξεων σύμφωνα με τον Εγκεκριμένο χρηματοδοτικό πίνακα Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) των Δήμων Κορινθίων και Λουτρακίου – Περαχώρας - Αγίων Θεοδώρων:

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Α) «Μελέτη – Σχεδιασμός – Υλοποίηση Πολυχώρου στον Ισθμό της Κορίνθου»

Η ανάγκη δημιουργίας ενός εργονομικού και υψηλής αισθητικής πολυχώρου στον Ισθμό της Κορίνθου είναι πολύ μεγάλη δεδομένης της πολύ μεγάλης επισκεψιμότητας του σημείου όπως και του ότι το συγκεκριμένο σημείο αποτελεί το χώρο εισόδου στην περιφέρεια Πελοποννήσου. Πρόκειται για ελαφριά κατασκευή υψηλής αισθητικής και εργονομίας με διακριτές λειτουργίες που αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους. Χωροθετείται στον Ισθμό, εντός των ορίων του Δήμου Λουτρακίου-Περαχώρας-Αγ. Θεοδώρων.

Βασική επιδίωξη είναι η ενίσχυση της αναγνωρισιμότητας της Περιφέρειας Πελοποννήσου, η δημιουργία μίας ακόμα βιωματικής εμπειρίας, η δημιουργία ενός ακόμα ψηφιακού διαδραστικού χώρου σε διάλογο με τους υπόλοιπους έξι στην περιφέρεια Πελοποννήσου. Επίσης, η είσοδος και έξοδος της Περιφέρειας Πελοποννήσου αποκτά ένα πρόσωπο που αφήνει τις καλύτερες εντυπώσεις.

Β) «Ανέγερση πολιτιστικού κέντρου Μικρασιατικής Μνήμης»

Η πράξη αφορά στην ανέγερση πολιτιστικού κέντρου σε οικόπεδο έκτασης 465.53 τ.μ. που βρίσκεται στο Ο.Τ. 147Β του Δήμου Κορινθίων.

Κύριο χαρακτηριστικό του έργου είναι η δημιουργία ενός καινοτόμου περιβάλλοντος πολιτισμού και μνήμης ικανού να αναδείξει τον Μικρασιατικό πολιτισμό.»

Δυνητικοί Δικαιούχοι της Δράσης: Δήμος Κορινθίων, Δήμος Λουτρακίου - Περαχώρας - Αγ. Θεοδώρων και όσοι φορείς έχουν συνάψει προγραμματική σύμβαση με αυτούς.

Η συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη που διατίθεται για την ένταξη πράξεων με την υπό εξέταση πρόσκληση ανέρχεται σε 5.350.000,00 €.

2. Το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης ορίζει τις κρατικές ενισχύσεις ως «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής [...], κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές. Με βάση την Ανακοίνωση της Επιτροπής για την έννοια της Κρατικής Ενίσχυσης (2016/C 262/01) που εξειδικεύει το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζονται μόνο όταν ο αποδέκτης της ενίσχυσης είναι «επιχείρηση». «Επιχειρήσεις» θεωρούνται οι οντότητες που ασκούν οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τις διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής τους. Συνεπώς, ο χαρακτηρισμός μιας συγκεκριμένης οντότητας ως επιχείρησης εξαρτάται αποκλειστικά από τη φύση των δραστηριοτήτων που ασκεί. Μεταξύ άλλων, ο χαρακτηρισμός μιας οντότητας ως επιχείρησης συνδέεται πάντα με συγκεκριμένη δραστηριότητα. Μια οντότητα που ασκεί τόσο οικονομικές όσο και μη οικονομικές δραστηριότητες πρέπει να θεωρείται επιχείρηση μόνο σε σχέση με τον πρώτο τύπο δραστηριοτήτων. Για να γίνει διάκριση μεταξύ οικονομικών και μη οικονομικών δραστηριοτήτων, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένα αποφανθεί ότι κάθε δραστηριότητα που συνίσταται στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών στην αγορά αποτελεί οικονομική δραστηριότητα.
3. Ωστόσο το αντικείμενο του υπό εξέταση σχεδίου Πρόσκλησης αφορά σε δράση ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς, η οποία είναι δυνατό υπό προϋποθέσεις να εμπίπτει στο πλαίσιο της Ανακοίνωσης της Επιτροπής για την έννοια της Κρατικής Ενίσχυσης (2016/C 262/01) και ειδικότερα τα οριζόμενα του κεφ. 2.6 (παρ 33-37) «Ενισχύσεις για τον πολιτισμό και τη διατήρηση της κληρονομιάς, συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης της φύσης», όπου αναφέρονται τα εξής:
  - «ο πολιτισμός είναι φορέας ταυτοτήτων, αξιών και εννοιών που αντικατοπτρίζουν και διαμορφώνουν τις κοινωνίες της Ένωσης. Ο τομέας του πολιτισμού και της διαφύλαξης της κληρονομιάς καλύπτει ευρύτατο φάσμα σκοπών και δραστηριοτήτων, το οποίο καλύπτει μεταξύ

άλλων μουσεία, αρχεία, βιβλιοθήκες, καλλιτεχνικά και πολιτιστικά κέντρα ή χώρους, θέατρα, λυρικές σκηνές, αίθουσες συναυλιών, αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία, τοποθεσίες και κτίρια ιστορικής σημασίας, παραδοσιακά έθιμα και χειροτεχνία, φεστιβάλ και εκθέσεις, αλλά και άλλες παρόμοιες πολιτιστικές και καλλιτεχνικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες».

- «Δεδομένης της ιδιαίτερης φύσης τους, ορισμένες δραστηριότητες που σχετίζονται με τον πολιτισμό, τη διατήρηση της κληρονομιάς και της φύσης δύνανται να οργανωθούν με μη εμπορικό τρόπο και, ως εκ τούτου, να μην έχουν οικονομικό χαρακτήρα. Η δημόσια χρηματοδότησή τους ενδεχομένως να μην αποτελεί κρατική ενίσχυση. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η δημόσια χρηματοδότηση δραστηριοτήτων πολιτισμού ή διαφύλαξης της κληρονομιάς οι οποίες διατίθενται δωρεάν στο ευρύ κοινό εκπληρώνει έναν απολύτως κοινωνικό και πολιτιστικό σκοπό, του οποίου ο χαρακτήρας είναι μη οικονομικός. Παρομοίως, το γεγονός ότι οι επισκέπτες ενός πολιτιστικού ιδρύματος ή οι συμμετέχοντες σε μια δραστηριότητα πολιτισμού ή διατήρησης της κληρονομιάς, συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης της φύσης, απαιτείται να καταβάλουν χρηματική συνεισφορά, η οποία καλύπτει μέρος μόνο του πραγματικού κόστους, δεν μεταβάλλει τον μη οικονομικό χαρακτήρα της εν λόγω δραστηριότητας, εφόσον δεν μπορεί να θεωρηθεί ως γνήσια αποζημίωση για την παρεχόμενη υπηρεσία»
  - «Αντιθέτως, οι δραστηριότητες πολιτισμού ή διαφύλαξης της κληρονομιάς (συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης της φύσης) που χρηματοδοτούνται κατά κύριο λόγο από τις εισφορές των επισκεπτών ή των χρηστών ή μέσω άλλων εμπορικών διευθετήσεων (για παράδειγμα, εμπορικές εκθέσεις, κινηματογράφοι, εμπορικές μουσικές παραστάσεις και φεστιβάλ και καλλιτεχνικές σχολές που χρηματοδοτούνται κατά κύριο λόγο από τα δίδακτρα) θα πρέπει να θεωρείται ότι έχουν οικονομικό χαρακτήρα. Παρομοίως, οι δραστηριότητες πολιτισμού ή διαφύλαξης της κληρονομιάς που λειτουργούν αποκλειστικά και μόνο προς όφελος ορισμένων επιχειρήσεων και όχι του ευρέος κοινού (για παράδειγμα, η αποκατάσταση ενός ιστορικού κτιρίου χρησιμοποιούμενου από ιδιωτική εταιρεία) θα πρέπει να θεωρούνται κατά κανόνα ότι έχουν οικονομικό χαρακτήρα».
4. Επομένως, εφόσον τα εν λόγω έργα που θα υποβληθούν στα πλαίσια της εν θέματι Πρόσκλησης σχετίζονται με τον πολιτισμό και την διατήρηση της κληρονομιάς, διατίθενται δωρεάν στο ευρύ κοινό, δεν έχουν οικονομικό χαρακτήρα, δεν λειτουργούν προς όφελος αποκλειστικά ορισμένων επιχειρήσεων, και πληρούν τις προϋποθέσεις όπως διευκρινίζονται αναλυτικά στην ανωτέρω παρ.3 για τις «Ενισχύσεις για τον πολιτισμό και τη διατήρηση της κληρονομιάς, συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης της φύσης», τότε αυτά ενδέχεται να μην ενέχουν στοιχεία κρατικών ενισχύσεων.
5. Αντιθέτως για τα έργα που δεν συμβιβάζονται πλήρως με τα ανωτέρω και ενέχουν στοιχεία κρατικών ενισχύσεων, αυτά δύναται να κριθούν ως συμβιβάσιμες κρατικές ενισχύσεις είτε στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014 για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης, είτε και του Κανονισμού (ΕΕ) 2023/2831 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2023, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για την λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας.
6. Με βάση τα ανωτέρω σημειώνεται ότι, το θεσμικό πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων που έχει περιληφθεί στο αρχικό τμήμα (έχοντας υπόψη) του υπό εξέταση σχεδίου Πρόσκλησης είναι ορθά προσδιορισμένο.

7. Γενική επισήμανση: Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή από την οικεία Διαχειριστική Αρχή, όσον αφορά στην χρηματοδότηση Πράξεων στον ίδιο ή σε άλλους Δικαιούχους Πράξεων παραπλήσιου περιεχομένου. Ενδεικτικά σε περίπτωση, κατά την οποία ο ανωτέρω Δικαιούχος ή άλλοι Δικαιούχοι έχουν ήδη ή πρόκειται στο άμεσο μέλλον να αναλάβουν την υλοποίηση πράξεων με συναφές αντικείμενο, τότε η περιγραφή και διαστασιολόγηση των πράξεων πρέπει να είναι σαφής ακριβής και ξεκάθαρη προς αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων ή και ενδεχόμενης σταυροειδούς χρηματοδότησης.
8. Σημειώνεται ότι οι μεμονωμένες προτάσεις στο πλαίσιο της υπό εξέταση Πρόσκλησης πρέπει να εξεταστούν διακριτά αναφορικά με την τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη με αρ.πρωτ. 99801/ΕΥΚΕ-ΧΕ 1162/27.10.2023 εγκύκλιο της ΕΥΚΕ-ΧΕ με θέμα «Οδηγίες προς φορείς που εμπλέκονται στη διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κατά την προγραμματική περίοδο 2021-2027 αναφορικά με ζητήματα κρατικών ενισχύσεων».
- Για την αξιολόγηση της πλήρωσης του κριτηρίου συμβατότητας της εκάστοτε πράξης με τους κανόνες του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων, είναι αναγκαίο να συμπληρώνεται η λίστα ελέγχου περί ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης που έχει κοινοποιηθεί με την με Α.Π. 115150/ ΕΥΚΕ4023/2.11.2016 επιστολή του ΓΔΕ & ΕΣΠΑ, αντίγραφο της οποίας πρέπει να τηρείται στο φάκελο της πράξης.

Επιπλέον και εφόσον για την υλοποίηση πράξης χρησιμοποιηθεί άρθρο του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, πρέπει :

- με την έκδοση της απόφασης ένταξης πράξης, η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης πρέπει άμεσα να συμπληρώσει και να διαβιβάσει την ΕΥΚΕ ΧΕ το Παράρτημα II του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014 (ΓΑΚ), που περιλαμβάνει συνοπτικές πληροφορίες σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που απαλλάσσονται σύμφωνα με τους όρους του εν λόγω Κανονισμού, προκειμένου η ΕΥΚΕ ΧΕ να προβεί στην ηλεκτρονική υποβολή της πράξης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού) μέσω της ηλεκτρονικής εφαρμογής SANI, εντός των καθορισθέντων χρονικών ορίων που τίθενται στο άρθρο 11 του ΓΑΚ.
- σε περίπτωση που η χορηγηθείσα κρατική ενίσχυση αφορά σε ποσό 100.000 € και άνω, η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης πρέπει να αποστέλλει στην ΕΥΚΕ ΧΕ τα στοιχεία που απαιτούνται για τη δημοσιοποίηση χορηγηθείσας μεμονωμένης κρατικής ενίσχυσης στην εφαρμογή TAM (Transparency Award Module) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κατ' εφαρμογή της με αρ. πρωτ. 12163/ΕΥΚΕ/4902/27.01.2017 επιστολής της ΕΥΚΕ με θέμα «Υποχρέωση και διαδικασίες δημοσίευσης στοιχείων χορηγούμενων κρατικών ενισχύσεων» (Παράρτημα III του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 (ΓΑΚ) η οποία επικαιροποιήθηκε μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας στις 10.07.2023 «Νέα όρια δημοσίευσης πληροφοριών στο TAM».

Η παρούσα γνωμοδότηση παρέχεται στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ΕΥΚΕ-ΧΕ και περιορίζεται στην παροχή απόψεων σχετικά με τη συμμόρφωση του υπό κρίση μέτρου ενίσχυσης με τους κανόνες Ανταγωνισμού και Κρατικών Ενισχύσεων της ΕΕ. Επισημαίνεται ότι δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητες της ΕΥΚΕ-ΧΕ η αξιολόγηση οποιαδήποτε άλλης πτυχής του μέτρου ενίσχυσης, περιλαμβανομένων θεμάτων που άπτονται του δικαίου περί δημοσίων συμβάσεων.

Οι απόψεις της ΕΥΚΕ-ΧΕ βασίζονται αποκλειστικά στις πληροφορίες που παρείχε εγγράφως η οικεία Διαχειριστική Αρχή και ειδικότερα στο περιεχόμενο του Σχεδίου Πρόσκλησης, έγγραφο στο οποίο αφορά η γνωμοδότηση της ΕΥΚΕ-ΧΕ βάσει των αρμοδιοτήτων της. Εάν οι παρασχεθείσες πληροφορίες αποδειχθούν ελλιπείς ή εσφαλμένες, ή το μέτρο ενίσχυσης δεν υλοποιηθεί σύμφωνα με τις παρεχόμενες πληροφορίες, η ΕΥΚΕ-ΧΕ διατηρεί το δικαίωμα να επανεξετάσει τις απόψεις της σε σχέση με αυτές που εκφράζονται στο παρόν έγγραφο.

Παραμένουμε στην διάθεσή σας για κάθε αναγκαία διευκρίνιση.

Ο Προϊστάμενος της ΕΥΚΕ-ΧΕ
Ευάγγελος Στουραΐτης

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Αν. Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών
2. Γραφείο Γενικής Γραμματείας Εταιρικού Συμφώνου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)
3. Ε.Υ.Κ.Ε.-Χ.Ε.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

